

سر آغاز -فرهنگ زندگی

توجه عطار به فرهنگ روزمره مردم

محمد جعفری قنواتی می‌گوید: عطار از جمله شاعران و نویسندگانی است که به فرهنگ روزمره مردم توجه خاصی داشته است. در آثار او بسیاری از پدیده‌ها و عناصر فرهنگ و ادب عامه، اعم از آداب و رسوم اجتماعی، باورها، آیین‌ها، معتقدات مردم و نیز قصه‌ها، لطایف، امثال و تعبیرات زبانی، که بخشی از آنها تا امروز نیز رایج است، به‌روشنی یا به‌اشاره بازتاب یافته است.

۲۵ فروردین‌ماه روز بزرگداشت عطار نامگذاری شده است. محمد جعفری قنواتی در مقاله‌ای با عنوان عطار که در مرکز دیواره‌المعارف بزرگ اسلامی منتشر شده، نوشته است: او مشهور به شیخ عطار و عطار نیشابوری است. از شاعران و عارفان بزرگ سده ۶ و اوایل سده ۷ ق / ۱۲ و ۱۳ م است. نامش محمد، کنیه‌اش ابوحامد، لقبش فریدالدین و تخلص وی عطار بوده است. البته گاه، فرید را نیز در تخلص خود به کار برده است؛ اما به‌هرحال شهرت او از سده ۷ ق / ۱۳ م به این سو بیشتر عطار بوده، به‌گونه‌ای که این شهرت نام و عناوین دیگر او را تحت‌الشعاع قرار داده است.

عطار از جمله شاعرانی است که آگاهی‌های اندکی از زندگی او در دست است. حتی تاریخ تولد و درگذشت وی و درنتیجه مدت عمر او به طور قطع و یقین مشخص نیست و اقوال فراوانی دراین‌باره ذکر شده است. گاه عمر او را ۱۱۴ سال نیز آورده‌اند؛ همان‌گونه که شمار آثار او را نیز ۱۱۴، برابر سوره‌های قرآن کریم، دانسته‌اند. اما براساس پژوهش‌های اخیر تولد او را می‌توان ۵۵۳ ق / ۱۱۵۸ م و درگذشتش را ۶۲۷ ق / ۱۲۳۰ م دانست و به این ترتیب عمری طبیعی حدود ۷۴ سال برای او قائل بود.

درباره چگونگی قتل او تقریباً همه منابع به اتفاق نوشته‌اند که در حمله مغول و به دست یکی از سپاهیان این قوم به قتل رسیده است و دربارهٔ آن نیز حکایتی نقل کرده‌اند. برخی افزوده‌اند هنگامی که سر شیخ را به شمشیر قطع می‌کنند، شیخ سر خود را بر دست گرفته، روان می‌شود و در همان ضمن اشعاری می‌سراید تا سسرانجام به جایی می‌رسد که اکنون آرامگاهش قرار دارد؛ در همان‌جا می‌افتد و جان تسلیم می‌کند. این اشعار بعدها به «بیسرنامه» معروف می‌شود.

محمدعلی موحّد، [تقد ادبی: هنر شفيعی کدکنی در تصحیح عطار]، بخارا، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸، شماره ۱۷۰ عطار را از بزرگان خوش‌شانس می‌خواند که هم در نثر و هم در نظم دست بالایی دارد و می‌نویسد: یعنی شاید پیش از سعدی فقط عطار است که در هر دو موقله ادب فارسی از چنین جایگاهی برخوردار است. عطار به قول قدیمی‌ها – شاعری «فکثر» و به قول خودش «بساگوی» است. خودش هم جوابش را گفته است: بسا گویم؟ – تو مشنو می‌توانی!

عطار گاهی معانی بسیاری را در یک «تک بیت» جمع می‌کند. قهرمانان مثنوی‌های او مانند منطق‌الطیر، مصیبت‌نامه و الهی‌نامه معمولاً در پی گم‌گشت‌های هستند. سراغ گمشده‌ای را می‌گیرند و از زمین و زمان نشانی‌های او را می‌گیرند.

عطار دو جنبه خیلی قوی هم دارد که شاید کمتر درباره‌اش بحث شده است: یکی این‌که او مترجم زبردستی است. این را شاید نشنیده‌اید و جایی مطرح نشده است ولی حقیقت دارد. «تذکرةالاولیا» را که می‌خوانیم، مثلاً فرض کنید «معراج‌نامه بایزید» را اگر با متن عربی‌ای، که در دست است، مقایسه کنیم می‌بینیم در این ترجمه چه کرده است. تمام این‌ها روایت‌های عربی بوده که برگردانده است و در این کار، دستی قوی دارد.

هنر دیگر او، که فوق‌العاده است و هیچ نظیری ندارد، قصه‌گویی (حکایت‌گویی) است. عطار حکایت‌های بسیاری دارد که نمایانگر قدرت و غنای تخیل اوست. حالا ممکن است اصل بسیاری از حکایت‌ها را هم از جاهایی گرفته باشد. ولی نقل آن‌ها به مناسبت، و تصرفی که در ساختار حکایت‌ها می‌کند تا با مقصد وی سازگار دربیاید و چاشنی ظرافت و طنزی که غالباً در بازگو کردن قصه‌ها می‌افزاید نشان از خلاقیت ذهن و پختگی طبع او دارد. همچنین محمد جعفری قنواتی در بخش دیگری از مقاله‌اش به بازتاب فرهنگ و ادب عامه در آثار عطار پرداخته و نوشته است: بیشتر پژوهشگرانی که به تحقیق در آثار عطار پرداخته‌اند، بر زبان ساده‌وی تأکید کرده‌اند؛ زبانی که بافضل‌فروشی‌های متکلفانه فاصله زیادی دارد. این موضوع از یک سو به وجه تعلیمی آثار او، و از سوی دیگر به وجه غالب مخاطبان او مربوط می‌شده است. یکی از ویژگی‌های شعر عطار آن است که وی واژه‌ها را به همان گونه‌ای که در لهجه او تلفظ می‌شده است، به کار برده است؛ برای نمونه به جای گرسنگی، واژه گسنگی را که در لهجه کدکن (زادگاه عطار) و نیز برخی مناطق دیگر ازجمله جنوب ایران، تا هم‌اکنون نیز رایج است، به کار برده است، یا اینکه «گفت» را با «گرفت» (که به معنای گرفت و مطابق با تلفظ رایج در منطقهٔ خود) قافیه کرده است. این موارد درحقیقت «خروج از هنجارهای بوطیقای عصر» بوده است. هم ازاین‌رو برخی کاتبان در سده‌های بعد که نمی‌توانست‌اند این ویژگی را درک کنند، به «اصلاح» اشعار شاعر دست زده‌اند.

محمد علی کشاورز با اشاره به نقش پرنرنگ علی حاتمی در زندگی هنری‌اش می‌گفت: برای آخرین کار «چهار پهلوان» قرار داد بستم و قرار بود نقش مربی تختی را بازی کنم و تحقیقات زیادی هم انجام دادم. سرر آن کار هم به علی (حاتمی) اصرار کردم تختی را نساژ تا همان اسطوره‌ای که هست بماند چون همه مسائل تختی را نمی‌توان مطرح کرد.

(۲۶ فروردین) سالروز تولد محمد علی کشاورز است، بازیگری که متولد ۱۳۰۹ در اصفهان است و اگر این روزها می‌بود، ۹۳ ساله می‌شد.

محمد علی کشاورز فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران و دانشکده هنرهای دراماتیک از سال ۱۳۳۹ با حضور در نمایش ویولن‌ساز فعالیت هنری‌اش را آغاز کرد و در بیش از نیم قرن حضورش در سینما، تئاتر و تلویزیون در آثاری چون «شب قوزی»، «خشت و آیینه»، «قای هالوو»، «صادق کرده»، «رگبار»، «کاروان‌ها»، «کمال‌الملک»، «مردی که موش شد»، «کفش‌های میزرا نوروز»، «مادر»، «ناصرالدین‌شاه آکتور سینما»، «دلشدگان»، «یک مرد یک خرس»، «زیر درختان زیتون»، «روز واقعه»، «غزال»، «فرزند صبح»، «مجموعه‌های تلویزیونی «هزارداستان»، «سربداران»، «سلطان و شبان» و «پدرسالار» به ایفای نقش پرداخت و ۲۵ خرداد ماه سال ۹۹ از دنیا رفت.

در ادامه بخش‌هایی از گفتگوش با

ایسنا را که سال‌ها قبل انجام شده است و دربراه همکاری‌اش با علی حاتمی است، بازنشر می‌کنیم.

محمد علی کشاورز:

*** سال ۵۹ مشغول بازی در سریال «سربداران» بودم که علی حاتمی «هزار داستان» را شروع کرد و این اولین کار من با او بود. البته قبلاً نمایشنامه‌هایی که نوشته بود را در تئاتر کار کرده بودم. علی از بچه‌هایی بود که از اداره هنرهای

تمجید از پرویز اذکایی پس از درگذشتش

حسین زندی می‌گوید: مهم‌ترین آثار علمی در حوزه همدان‌شناسی برای پرویز اذکایی است که علاوه بر نوشتن و تحقیق، پیگیر مسائل اجتماعی و مدنی نیز بود. او همچنین علاوه بر این‌که اموالش را وقف کرده، عمرش را وقف کرده و به همین دلیل بزرگ‌ترین واقف فرهنگی کشور است.

این فعال فرهنگی در پی درگذشت پرویز اذکایی، درباره این پژوهشگر و مورخ گفت: به لحاظ شخصیت فردی،

نادر فلاح - بازیگر سریال «آتش و باد»؛

بازیگری که از نقش‌های منفی خسته است!

بازیگر نقش «سرخو» در سریال «آتش و باد» که این روزها از شبکه سه سیما روی آنتن می رود، نسبت به تغییر عنوان از «جشن سربرون» احساس خوبی ندارد. او این تصمیم تلویزیون را عجولانه می داند و می گوید: آقایی که این تصمیم را گرفتند کمی صوری می‌کردند؛ به سریال آسیب زدند؛سریال تاریخی «جشن سربرون» که پخش آن در مقاطعی به تعویق افتاده بود، از سوی مدیران سیما، مناسب پخش در دو مناسبت همزمان نوروز و رمضان ۱۴۰۲ تشخیص داده شد. سریالی که به ماجرای خان‌های قاجاریه و جشنی

تهیه‌کننده «پوست شیر»؛

نمی‌توانیم بگوییم تجاوز وجود ندارد

تهیه‌کننده سریال «پوست شیر» با دفاع از رویکرد ساترا در قبال این پروژه با تأکید بر لزوم تعامل برای رسیدن به نگاه مشترک، درباره محتوای خشن این مجموعه توضیح داد: ما می‌خواستیم در قصه دربارهٔ موضوعاتی گپ بزنیم که به نظر تابو هستند اما یک واقعیت اجتماعی است؛

۱۵. فردا شب یکشنبه، ۲۷ فروردین پخش می‌شود.پخش این سریال از اول فروردین ماه از شبکه یک آغاز شده و تا ۱۶ فروردین ۱۴ قسمت از آن روی آنتن رفته است. «نون خ» بیش از یک هفته به احترام شب‌های قدر روی آنتن نرفت. در فصل چهارم این سریال به موضوعاتی چون مشکلات پیری جمعیت، ضرورت کارافیزی و افزایش جمعیت در فضایی کم‌دی پرداخته شده و علاوه بر بازیگران فصل‌های قبل، هومن حاج‌عبداللهی و بیژن

بنفشه‌خواه به‌فهرست بازیگران اضافه‌شده‌اند. سعید آقاخانی، حمید رضا آذرنگ، سیروس میمنت،سیدعلی صالحی، پاشا جمالی، مجید یاسر، ندا قاسمی، نسرين مرادی، هدیه بازوند، صهبا شرافتی، امیر سهیلی، آتنا مهیاری، کاظم نوربخش، ماشالله وروایی، سهرسوس سپهری، رضا رشیدی، سیدحسین موسوی، راضیه‌دهقان، علی‌آخوان، افشین ملکی، نارین ایوبی، وریا امینی، اکرم بدی، مهرنوش طوسی، کاوان کاکایی، ابراهیم اسدی، شبنم عظیمی بازیگران سریال «نون خ» هستند.

خالق طرح‌های بی‌نام رنسانس آشکار شد

محققان «ساندرو بوتیچلی» را به عنوان خالق برخی از طراحی‌های ناشناس معرفی کردند. در نتیجه تحقیقاتی که در راستای

نمی‌داد البته اینکه می‌گویند چیزی آماده نداشت اشتباه است، علی همه چیزش آماده بود منتهی دست کسی نمی‌داد و فقط به تعداد معدودی که با آنها آشنا بود می‌داد. «هزار داستان» را من، مشایخی و انتظامی خواندیم ولی او در دیالوگ نویسی بخصوص در زمان قاجار بلند نشده است. سر «هزار داستان» به من گفت: حالا دیگر باید با من کار کنی. او فیلمنامه‌اش را به کسی

نوشتن، در مسائل اجتماعی و مدنی هم فعال بود، ادامه داد: او برای کوه الوند مرثیه‌سرایی می‌کرد و یا نسبت به تخریب‌هایی که در الوند و محیط‌زیست صورت می‌گرفت، اعتراض می‌کرد. او نسبت به تخریب خانه‌های تاریخی همدان اعتراض داشت و پیگیر ثبت خانه‌ها بود. کماند دانشمندانی که به زادگاه خود برگردند و علاوه بر کار حرفه‌ای خود به مسائل اجتماعی نیز

بپردازندزندى با اشاره به آثار باقى‌مانده

صحنه می‌آمد آنها را به کسانی که باید بازی می‌کردند می‌داد.
وقتی نقش «شعبان بی‌مخ» را به من پیشنهاد کرد گفتم:اجازه بده روی نقش مطالعه کنم و ببینم دوستش دارم یا نه، دیدم با این کار می‌شود یک تجربه کار هنرپیشگی کرد. با جاهل‌های قدیمی و لوطی‌های محله‌های مختلف صحبت کردم تا به نقش نزدیک شوم. نزدیک به ۵ بار هم گریم عوض شد که هر بار ۴ ساعت طول می‌کشید من و انتظامی سنگین ترین گریم را داشتیم، به هر حال شروع به کار کردیم،شعبان بی‌مخ نقشی بود که دوست داشتم و خوشبختانه از نظر مردم هم موفق بود.
علی هم دقت زیادی روی کار داشت و حتی به جزئیات می‌رسید. «هزار داستان» واقعه‌ای تاریخی به روایت علی حاتمی بود. او به همراه فرخ غفاری از پایه گذاران سینمای ملی بودند.
علی مطالعه زیادی داشت و مردم را خوب می‌شناخت و نقشش را به کسی می‌داد که بتواند آنرا حس کند و حتی وسایلی که در صحنه انتخاب می‌کرد، حتما باید اصل می‌بود و آنها را از موزه‌ها به امانت می‌گرفت که هنرپیشه‌ها بدین این اجسام قدیمی یک حس جدیدی را تجربه کنند.
بازیگرانش همه برایش مهم بودند چه آنکه نقشی بلند داشت و چه آنکه نقشش کوتاه بود.در فیلم «کمال الملک» هم همکاری‌ام با علی ادامه پیدا کرد که نقش «تاپسک اعظم» را بازی می‌کردم و برای این فیلم هم تحقیقات و مطالعات زیادی را انجام دادم.

از پرویز اذکایی اعم از کتاب و مقاله و گفتارهای علمی که شمارشان به

که اغلب در کارهایی که به ایفای نقش پرداخته، شخصیت‌ها منفی بوده و بیش از حد منفی بازی کرده است.
شخصیت «سرخو» هم به گفته فلاح ته کاراکترهای منفی است و به همین دلیل اغلب بازخوردها، به دلیل بیش

این سریال در سه فصل هشت قسمتی تولید و آخرین قسمت سریال این هفته از فیلم‌نت پخش خواهد شد.محمودی گفت: مدتی قرار بود قصه‌ای را کار کنیم و سریالی تولید کنیم تااینکه جمشید برادرم گفت به قصه جدیدی رسیده است.
روى این داستان که در ابتدا اسمش «ساحل» بود تمرکز کردیم. قصه آدمی که بعد از سال‌ها از زندان بیرون می‌آید و دختری که همسرش بعد از گرفتن حضانت‌ازدواج فکر باشیم.پخش سریال «پوست شیر» از ابتدای مهر ماه سال گذشته شروع شد.

برگزاری نمایشگاه بزرگی از آثار «ساندرو بوتیچلی» صورت گرفته بود، سه طراحی اولیه به جمع کارنامه هنری این نقاش رنسانس ایتالیایی اضافه شدند.نمایشگاه «طراحی‌های بوتیچلی» در موزه «Legion of Honor» واقع در سانفرانسیسکو و با حضور ۶۰ اثر אמاتی از ۴۲ هوسه برگزار می‌شود. این نمایشگاه با هدف مورد توجه قرار دادن اهمیت طراحی اولیه در روند خلق آثار هنری «بوتیچلی» از هجدهم نوامبر تا یازدهم فوریه سال ۲۰۲۴ فعالیت خواهد داشت.

برگزاری نمایشگاه بزرگی از آثار «ساندرو بوتیچلی» صورت گرفته بود، سه طراحی اولیه به جمع کارنامه هنری این نقاش رنسانس ایتالیایی اضافه شدند.نمایشگاه «طراحی‌های بوتیچلی» در موزه «Legion of Honor» واقع در سانفرانسیسکو و با حضور ۶۰ اثر اماتنی از ۴۲ هوسه برگزار می‌شود. این نمایشگاه با هدف مورد توجه قرار دادن اهمیت طراحی اولیه در روند خلق آثار هنری «بوتیچلی» از هجدهم نوامبر تا یازدهم فوریه سال ۲۰۲۴ فعالیت خواهد داشت.

«اسکورسیزی» راضی به رقابت در کن می‌شود؟

«تیری فرمو» مدیر جشنواره فیلم کن اعلام کرد که امیدوار است «مارتین اسکورسیزی» متقاعد به نمایش فیلمش در بخش مسابقه

یک روایت از اصرار محمد علی کشاورز به علی حاتمی

*** بعضی‌ها فکر می‌کردند این محمد ابراهیم فیلم «مادر» همان «شعبان بی‌مخ» است. در صورتی که «شعبان بی‌مخ» اصلاً مغز نداشت و فقط زور زیاد داشت. ولی محمد ابراهیم آدمی بود که سواد داشت و حتی کمی آلمانی می‌دانست این شخصیت یک نوع بدبینی خاصی نسبت به خانواده‌اش داشت، اما علاقه خاصی به مادرش داشت و نمی‌توانست احساسات درونی خودش را نشان دهد و حتی در صحنه آخر وقتی مادر می‌میرد، فقط به چادرش نگاه می‌کند و تمام غم‌های دنیا در چهره‌اش دیده می‌شود. اکبر عبدی هم در این فیلم بازی فوق‌العاده‌ای داشت و به نظر من بهترین کار زندگی‌اش را انجام داد، بارها هم به او گفتم هر نقشی را قبول نکن که متاسفانه گوش نکرد.سر فیلم «مادر» هم گفتگوهای زیادی را با علی داشتیم و او تمام لحظات را چک می‌کرد، سناریو قوی و زبان شعر گونه‌ای که در دیالوگ‌ها وجود داشت، باعث ماندگاری این فیلم شد.
یکی از بدترین خاطراتم سرر این فیلم فوت «شیرعلی قصاب» هنگام بازی بود که سنگ کوب کرد و مرد و قسمتهای دیگری که بازی داشت عوض شد. ما در «دانی جان ناپلئون» هم با هم بودیم و حتی اولین باری که دیدمش بلند شدم و به او سلام کردم حتی در آن کار صحنه‌ای بود که باید برای «دایی جان» چایی می‌آورد و مطلبی را می‌گفت که دیالوگش را نمی‌توانست حفظ کند به او گفتم هر چه می‌توانی بگو، دوبلور درست می‌کند گفت: فقط فحش می‌توانم بدهم.

او در کنار کسانی چون ایرج افشار از نسخه‌شناسان و نسخه‌پژوهان مطرح ایرانی بود که در حوزه نسخه‌شناسی فعالیت می‌کرد. علاوه بر آن در ترجمه نیز فعالیت می‌کرد، سواد عربی خوبی داشت و در تصحیح متون عربی و ترجمه متون قدیمی دستی داشت. او در ادامه خاطرنشان کرد: ایران‌شناسی به ویژه همدان‌شناسی از مهم‌ترین فعالیت‌های اذکایی بود و به جرأت می‌توان گفت مهم‌ترین آثار در حوزه همدان‌شناسی که به صورت علمی منتشر شده، کتاب‌ها و مقالات دکتر اذکایی هستند.

شود، درباره فیلمنامه سریال «آتش و باد» و ایفای نقش در آن، توضیح داد: زمانی که فیلمنامه را خواندم، قصه ای که در آن تعریف شده بود، برایم جذاب بود؛ به هر حال درگیری دو ایل وجه دراماتیکی داشت و از آن طرف هم ماجراهای خان و مشروطه برایم جذاب بود و به طور کلی قصه، شخصیت پردازی و رویدادهایی که در قصه بود، همه جذابیت داشت. شخصیت «سرخو» هم که از ظاهر و باطنش مشخص است، شخصیت منغور و کاملاً منفی است و جزو منفی ترین کاراکترهای سریال محسوب می‌شود. ویژگی‌هایی چون کینه توزی و انتقام جو بودن در ذات اوست اما فقط به خان وفادار است و هیچ چیزی سرش نمی‌شود و قدرت طلب است.

است؛ یعنی ما نمی‌توانیم بگوییم تجاوز وجود ندارد یا نمی‌توانیم بگوییم این رفتارهای خشنی که در سریال می‌بینید

اخبار کوتاه

گروه فرهنگی و هنری روزنامه سرآغاز